

Nadměrná produkce odpadu utopíme se v odpadcích?

V úterý 10. prosince se uskutečnila další debata ze série Café Evropa v regionech. Tentokrát přijeli hosté debatovat na téma nadměrné produkce odpadu do Mělníka. Diskuze se zúčastnili Radka Vladyková, výkonná ředitelka Svazu měst a obcí České republiky, a Stepan Vashkevich, analytik v Institutu Cirkulární Ekonomiky. Debatu moderoval Martin Vokálek, zástupce ředitele Institutu pro evropskou politiku EUROPEUM.

V České republice produkujeme hodně odpadu, který neumíme odstranit tak, aby zanechal co nejnižší možnou ekologickou stopu. Je to důsledek ekonomického růstu, pohodlného života a zároveň nedostatečného rozvoje technologií, legislativy a infrastruktury. Situace ochrany životního prostředí a odpadového hospodářství se za posledních 20 let ale zlepšila. Naučili jsme se odpad třídít, do jisté míry odpadu předcházet a česká společnost je nakloněná přijímání environmentálních trendů i v osobním životě. Avšak podle názoru paní Vladykové nesmíme usnout na vavřínech a touto problematikou se dlouhodobě zabývat. Pan Vashkevich poukazuje na negativum toho, že české odpadové hospodářství je dlouhodobě neudržitelné, jelikož většina odpadů se tradičně skládá a velmi málo přijde k recyklaci. V porovnání s ostatními státy jsme v produkci odpadu průměrní. Některé státy, které vyprodukují na osobu odpadu více to kompenzují tím, že jejich odpadové hospodářství s ním umí ekologicky nakládat.

Výzkumníci z Institutu Cirkulární Ekonomiky se na odpad dívají jako na zdroj. Věřící, že implementací může dojít k mitigaci klimatické změny. V Evropě si podle pana Vashkeviche můžeme vzít příklad například z Nizozemska, které používá rozsáhle sekundární materiály i ve stavebnictví. Přechod na cirkulární ekonomiku ale tvoří komplexní problematiku a vyžaduje komplexní změnu společenského smýšlení a odpadového systému. "I v České republice už existují malé pilotní projekty tohoto inovativního přístupu, problémem je ale jejich nákladovost a také fakt, že nezlíkvují většinu odpadu," zmiňuje paní Vladyková. Při zavádění systémových změn ve prospěch cirkulární ekonomiky musíme tedy dbát především na balanc mezi mírou ochrany životního prostředí a ekonomickou zátěží tohoto řešení. Středočeský kraj a konkrétně Mělník se dnes zabývá otázkou zprovoznění zařízení na energetické využití odpadu (ZEVO). Podle obou diskutujících by v rámci omezených zdrojů ZEVO pomohlo vyřešit odpadovou situaci ve Středočeském kraji a odlehčit tak například i tepelným elektrárnám, které jsou v době klimatické změny klíčové. Zprovoznění ZEVO Mělník ale budí kontroverze a obavy z navýšení emisí. I proto zde vznikla petice proti jeho výstavbě. Stepan Vashkevich ale oponuje, že emise jsou v porovnání například s pražským ohňostrojem (který se proto letos nekoná) zanedbatelné a benefity převažují.

Poukazuje na tzv. pyramidu odpadového hospodářství, kde je spalování odpadu stále lepší variantou než jeho skládkování. Vše ale podle něj také záleží na schválení legislativy o omezení skládkování a navýšení poplatků za něj.

Moderátor poté stáčí debatu k otázce motivace občanů k omezení odpadu. Pan Vashkevich navrhuje metodu PAYT („pay as you throw“), což představuje systém, kdy občané platí pouze za tolik odpadu, kolik skutečně vyprodukují. Oba hosté poté debatují o riziku nárůstu počtu černých skládek. Shodují se ale, že k nárůstu by možná došlo, ale ne v kritické míře. „Klíčová je výchova,“ dodává paní Vladyková. Občanům je potřeba vysvětlit systém a zdůraznit, že nárůst poplatků by byl spíše pocitový než reálný.

Posledním tématem debaty byla nová Zelená dohoda pro EU, která udává nové jasné cíle a kroky. Výzvou pro všechny členské státy bude změna samotné výroby na ekologickou. Paní Vladyková upozorňuje na potřebu rozvoje inovací a technologií znovuvyžití odpadu a zároveň na příležitost pro nové projekty a investory. Brzdou implementace nových řešení jsou ale dílčí problémy zejména v nedostatku koncových zařízení na nakládání s odpadem (například chybí kompostárny na kompostovatelný plast).

